Відокремлення і незалежність 1965 року

Dr Alexander Ressos, TEP
Attorney-at-Law (Switzerland and Germany),
Solicitor (England & Wales and Hong Kong)
Of Counsel, KGP Legal LLC
alexander.ressos@kgplegal.com.sg
www.ressos.com.sg

Шлях до відокремлення

Кампанія PAP за «малайзійську Малайзію», в якій громадянство давало б рівні права незалежно від раси, протиставила її етнічній угоді, на якій тримався уряд Альянсу. Промова Лі у федеральному парламенті 27 травня 1965 року стала, за пізнішими словами Тунку, «соломинкою, що зламала спину верблюдові». Переговори про вільнішу форму союзу провалилися ще в лютому 1965 року.[1]

Вирішальні кроки зробили таємно. 15 липня 1965 року Го Кенг Сві (Goh Keng Swee) зустрівся в Куала-Лумпурі із заступником прем'єр-міністра Малайзії Туном Абдулом Разаком (Tun Abdul Razak) і запропонував відокремлення. 26 липня Лі уповноважив Го відновити переговори. Документи Го про ці переговори, відомі як «Справа Альбатрос» (Albatross File), повністю розсекретили після оголошення в лютому 2023 року. З огляду на

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

них відокремлення тепер постає як свідоме рішення, ухвалене в результаті переговорів, продиктоване необхідністю і стратегічним розрахунком. Історія заснування GIC підтверджує, що 1965 року Го першим серед колег зрозумів неминучість політичного відокремлення від Малайзії.[2]

Угода про незалежність Сінгапуру 1965 року

Правовим інструментом відокремлення стала Угода про незалежність Сінгапуру (Independence of Singapore Agreement) від 7 серпня 1965 року. Від імені Малайзії її підписали Тунку і четверо міністрів, від імені Сінгапуру — Лі та дев'ятеро міністрів.[3] Її положення показують, що обидві сторони вважали суттєвим.

Стаття II передбачала, що 9 серпня 1965 року, названого «Днем Сінгапуру», Сінгапур перестає бути штатом Малайзії і стає незалежною та суверенною державою, яку Малайзія визнає. Стаття V зобов'язувала сторони укласти договір про зовнішню оборону і взаємну допомогу, за яким Малайзія зберігала право утримувати свої бази в Сінгапурі. Вона також забороняла кожній стороні укладати з іноземними державами договори, що шкодили б незалежності та обороні іншої сторони.[4]

Економічні положення були стислими. Стаття VI зобов'язувала дві держави до економічної співпраці на взаємну користь і дозволяла їм створювати спільні комітети чи ради. Стаття VII прямо скасовувала Додатки J і K до Угоди про Малайзію, тож фінансові домовленості та спільний ринок 1963 року втрачали силу з дати угоди. Стаття VIII зобов'язувала Сінгапур домовитися про звільнення Малайзії від гарантій, які вона надала за зобов'язаннями Сінгапуру, і відшкодувати Малайзії будь-яку

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

пов'язану з цим відповідальність. Уряд Малайзії також гарантував угоди 1961 і 1962 років про воду зі штатом Джохор, від якого Сінгапур отримував більшу частину своєї води.[5]

9 серпня 1965 року

9 серпня 1965 року парламент Малайзії ухвалив законопроєкт про Конституцію і Малайзію (поправка щодо Сінгапуру) (Constitution and Malaysia (Singapore Amendment) Bill) 126 голосами проти жодного за відсутності депутатів від PAP. У Сінгапурі Лі підписав Проголошення Сінгапуру (Proclamation of Singapore), складене міністром юстиції Е. В. Баркером (E. W. Barker). Його зачитали на Radio Singapore о 10:00 й опублікували в *Government Gazette*.[6]

Опівдні Лі провів пресконференцію в Broadcasting House. На запитання про економічне майбутнє він зачитав підготовлену заяву: два уряди мусять працювати «в найтіснішій співпраці не лише в обороні та безпеці, а й у торгівлі та промисловості». Пізніше під час пресконференції він назвав момент підписання «моментом муки», бо все доросле життя вірив в об'єднання. Запис зупинили, щоб він міг опанувати себе.[7]

Міжнародне визнання прийшло швидко. 21 вересня 1965 року Сінгапур прийняли до Організації Об'єднаних Націй як 117-го члена, після того як Рада Безпеки напередодні розглянула його заявку, а 15 жовтня 1965 року він став 22-м членом Співдружності. Угоду зареєстрували в ООН під № I-8206.[8]

Правова архітектура нової республіки

Закон про незалежність Республіки Сінгапур 1965 року (Republic of Singapore Independence Act 1965), закон № 9 від 1965 року, надав відокремленню внутрішньої правової форми. Стаття 1

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

передбачала, що закон вважається чинним із 9 серпня 1965 року, тож він охоплював місяці між відокремленням і своїм ухваленням.[9]

Закон передав суверенітет кількома реченнями. Відповідно до статті 3 Ян ді-Пертуан Агонг (Yang di-Pertuan Agong) переставав бути верховним главою Сінгапуру, а його суверенітет і юрисдикція переходили до глави держави. Стаття 5 передавала законодавчі повноваження парламенту Малайзії законодавчому органу Сінгапуру. Стаття 6 зберігала чинність положень Конституції Малайзії в Сінгапурі з необхідними змінами і водночас перелічувала ті, що переставали застосовуватися.[10]

Для торгівлі найважливішими були три положення. Стаття 9 повертала уряду Сінгапуру все майно, права і зобов'язання, що перейшли до Малайзії 16 вересня 1963 року. Стаття 11 залишала без змін юрисдикцію і процедуру судів і зберігала оскарження до Федерального суду Малайзії та Таємної ради, доки не буде встановлено інший порядок. Стаття 13 передбачала, що всі чинні закони зберігають силу і тлумачаться зі змінами, необхідними для приведення їх у відповідність до незалежного статусу Сінгапуру.[11]

У підсумку змінився суверен, а право залишилося тим самим. Договори зберегли чинність, компанії залишилися зареєстрованими, банки зберегли ліцензії, а суди продовжували засідати. Для торговельного порту це було найважливіше економічне рішення 1965 року. Купці й банкіри втратили спільний ринок, яким фактично ніколи не користувалися, і зберегли знайомий правовий порядок.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Поширена помилка

Відокремлення Сінгапуру від Малайзії часто описують як просте вигнання. Однак Угоду про незалежність Сінгапуру підписали обидва уряди. Документи «Справи Альбатрос» показують, що лідери Сінгапуру, починаючи із зустрічі Го Кенг Сві з Туном Разаком 15 липня 1965 року, домовлялися про відокремлення, коли дійшли висновку, що об'єднання не може працювати. Хоча рішення ухвалив Тунку в Куала-Лумпурі, Сінгапур сформував його умови, зокрема домовленості про оборону, гарантію угод про воду і відшкодування за федеральними гарантіями.

Примітки

1. Wikipedia, "Singapore in Malaysia" (дата звернення: листопад 2026 р.): Malaysian Solidarity Convention оголошено 9 травня 1965 р.; промову Лі в парламенті 27 травня 1965 р. Тунку назвав "straw that broke the camel's back". Wikipedia, "Singapore in Malaysia" (дата звернення: листопад 2026 р.): переговори про конфедерацію зірвалися в лютому 1965 р. ↩

2. Wikipedia, "Singapore in Malaysia" (дата звернення: листопад 2026 р.): Го зустрівся з Туном Разаком у Куала-Лумпурі 15 липня 1965 р.; Лі уповноважив Го відновити переговори 26 липня 1965 р. Wikipedia, "Singapore in Malaysia" (дата звернення: листопад 2026 р.): про повне розсекречення Albatross File оголошено 28 лютого 2023 р.; відокремлення описано як "a deliberate and negotiated decision shaped by necessity and strategic calculation"; серед джерел — Edmund Lim, "Commentary: What the Release of Goh Keng Swee's Albatross File Means for Singaporeans", CNA, 27 березня 2023 р., і Susan Sim (ред.), *The Albatross File: Inside Separation* (Straits Times Press, 2025). GIC, *Bold Vision*, розділ 2, "Second Separation"

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

(дата звернення: листопад 2026 р.): Го був “the first among his colleagues to see in 1965 that Singapore’s political separation from Malaysia was inevitable”. ↩

3. Independence of Singapore Agreement 1965, текст на Wikisource, “Agreement relating to the separation of Singapore from Malaysia as an independent and sovereign state” (дата звернення: листопад 2026 р.): датована 7 серпня 1965 р.; підписанти від Малайзії (Tunku Abdul Rahman Putra, Tun Abdul Razak, Dato’ Dr. Ismail, Tan Siew Sin, Dato’ V. T. Sambanthan) і від Сінгапуру (Lee Kuan Yew і дев’ятеро міністрів, зокрема Goh Keng Swee, E. W. Barker і S. Rajaratnam). ↩

4. Independence of Singapore Agreement 1965, ст. II і V (Wikisource, дата звернення: листопад 2026 р.): Сінгапур перестає бути штатом Малайзії 9 серпня 1965 р. (“Singapore Day”); спільна рада оборони; Малайзія зберігає “the right to continue to maintain the bases and other facilities used by its military forces within Singapore”; жодних договорів, “detrimental to the independence and defence of the territory of the other party”. ↩

5. Independence of Singapore Agreement 1965, ст. VI і VII (Wikisource, дата звернення: листопад 2026 р.): економічна співпраця “for their mutual benefit” і спільні комітети чи ради; Додатки J і K до Угоди про Малайзію від 9 липня 1963 р. “expressly rescinded as from the date of this Agreement”. Independence of Singapore Agreement 1965, ст. VIII (Wikisource, дата звернення: листопад 2026 р.): Сінгапур має домовитися з кредиторами про звільнення Малайзії від її гарантій і повністю відшкодувати Малайзії збитки. Ministry of Foreign Affairs Singapore, “Water Agreements” (mfa.gov.sg, дата звернення: листопад 2026 р.): “The Water Agreements were guaranteed by the Government of Malaysia in the Separation Agreement signed in 1965”; угода 1961 р. закінчилася 31 серпня 2011 р.; угода 1962 р. “will expire in 2061”. ↩

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

6. Wikipedia, “Singapore in Malaysia” (дата звернення: листопад 2026 р.): 9 серпня 1965 р. парламент ухвалив Singapore Amendment Bill “unanimously by a vote of 126–0 without PAP representatives present”; згодом Dewan Negara одностайно його схвалив. Wikipedia, “Proclamation of Singapore” (дата звернення: листопад 2026 р.): підписане 9 серпня 1965 р. Lee Kuan Yew; складене E. W. Barker; зачитане на Radio Singapore о 10:00 й опубліковане в Government Gazette. ↩

7. Lee Kuan Yew, прес-конференція 9 серпня 1965 р., стенограма, с. 1 і 12: прес-конференція в Broadcasting House “at 1200 hours on Monday 9th August, 1965”; “work in the closest co-operation, not just in the defence and security, but also in commerce and industry”. Lee Kuan Yew, прес-конференція 9 серпня 1965 р., стенограма, с. 21–22: “it will be a moment of anguish. For me, it is a moment of anguish because all my life … I have believed in Merger and the unity of these two territories”; “(RECORDING WAS STOPPED FOR THE PRIME MINISTER TO REGAIN HIS COMPOSURE)”. ↩

8. Wikipedia, “Singapore in Malaysia” (дата звернення: листопад 2026 р.): заявку на членство в ООН внесено до Ради Безпеки 20 вересня 1965 р.; Сінгапур став 117-м членом ООН 21 вересня 1965 р. і приєднався до Співдружності 15 жовтня 1965 р. як її 22-й член. Wikipedia, “Independence of Singapore Agreement 1965” (дата звернення: листопад 2026 р.): зареєстрована в ООН під № I-8206. ↩

9. Republic of Singapore Independence Act 1965 (Act 9 of 1965), редакція 1985 р. (Chapter RSI), ст. 1: “shall be deemed to have come into operation on the 9th day of August 1965 (hereinafter in this Act referred to as ‘Singapore Day’)”. ↩

10. Republic of Singapore Independence Act 1965, ст. 3 і 5 (ред. 1985 р.): суверенітет і юрисдикція Ян ді-Пертуан Агонга “relinquished and shall vest in the Head of State”; законодавчі повноваження

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

парламенту Малайзії "shall on Singapore Day cease to extend to Singapore and shall be transferred". Republic of Singapore Independence Act 1965, ст. 6(1) і (3) (ред. 1985 р.): положення Конституції Малайзії зберігають чинність у Сінгапурі "subject to such modifications, adaptations and qualifications and exceptions as may be necessary", за винятком положень, перелічених у частині (3). ↩

11. Republic of Singapore Independence Act 1965, ст. 9 і 11 (ред. 1985 р.): майно, права і зобов'язання, що стали належати Малайзії 16 вересня 1963 р. або пізніше, "revert to … the Government of Singapore"; апеляції на рішення Високого суду "shall continue to lie to the Federal Court of Malaysia and to the Privy Council", доки не буде встановлено інший порядок. Republic of Singapore Independence Act 1965, ст. 13(1) (ред. 1985 р.): "all existing laws shall continue in force on and after Singapore Day", тлумачаться з "such modifications, adaptations, qualifications and exceptions as may be necessary to bring them into conformity with this Act and with the independent status of Singapore". ↩

Disclaimer

This article is provided for general information only. It is based on publicly available sources as at its date of publication. These sources have not been independently verified against licences, regulatory registers or the records of the entities concerned. It is not legal, tax, financial or investment advice. Nor is it a recommendation to invest in, transact with or use the services of any entity mentioned. Law and regulation change frequently, so the content may be incomplete or outdated. To the fullest extent permitted by law, Dr Alexander Ressos and the publisher of SingaporeIQ exclude all liability for loss or damage arising from the use of or reliance on this article. Readers should obtain advice on their specific circumstances before acting or refraining from action.

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.

Names and trademarks of the entities discussed belong to their owners and are used for identification only. Their mention implies no endorsement, affiliation or allegation of wrongdoing. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. Corrections and updates: contact@ressos.com.

© 2026 Dr Alexander Ressos. This article may be quoted with attribution to SingaporeIQ (SingaporeIQ.com). Reproduction in full and any commercial use require prior written consent. The Legal Terms at https://singaporeiq.com/legal-terms apply.

Author contact: Dr Alexander Ressos, TEP · contact@ressos.com

© 2026 Dr Alexander Ressos. General information only, not legal, tax or investment advice. No client relationship is created. All Singapore law advice is provided by a duly licensed and regulated firm of Singapore advocates and solicitors only on the basis of an express written letter of engagement. More information at SingaporeIQ.com and ressos.com.sg.